

Isten irgalmassága és a szenvedés távlatai

JANKA FERENC

1966-ban született Debrecenben. Görögkatolikus pap, a Veszprémi Érseki Hittudományi Főiskola docense.

Az irgalmasság szentévével Ferenc pápa arra hív bennünket, hogy tudatosabban figyeljünk Isten irgalmasságára a saját életünk különböző területein, de ösztönöz arra is, hogy Jézus irgalmasságát utánozva magunk is igyekezzünk az isteni irgalmasság tanúi és munkatársai lenni. Figyelmünket most az irgalmasság és a szenvedés tapasztalatának néhány lehetséges összefüggésére fordítjuk.

Helytelen stratégiák

A szenvedéssel való megküzdésnek több helytelen formája is van. Az egyik ilyen elhibázott hozzáállás az, amikor valaki irracionálisan menekül mindenféle szenvedéstől. Így viselkedik például az, aki az orvostól való félelmében addig halogatja az esedékes vizsgálatot, amíg a baja sokkal súlyosabbá válik, szövődmények alakulnak ki, esetleg a betegsége gyógyíthatatlanná válik. Van, aki szégyelli a problémáját, megalázónak tartja, hogy segítségre szorulna, ezért inkább titokban szenved, és irtózik attól, hogy segítséget kérjen. A szenvedést okozó testi-lelki bajok, egyéni vagy közösségi problémák szorongó nemtörődömséggel, merő tétlenséggel vagy halogatással nem oldódnak meg. A szenvedés ilyen módon nem kerülhető el, a helyzet egyre rosszabbra fordul.

Vannak emberek, akik szenvedésük okait keresik, hogy fájdalmukat legalább vádaskodással, gyűlölködéssel enyhítsék. Ritkábban — okkal vagy ok nélkül — önmagukat hibáztatják a szenvedésükért. Ettől azonban nem szabadulnak ki bajuk vétkes körének lefelé húzó örvényéből. *A kis herceg* alkoholistájához hasonló ördögi körben keringenek: „Miért iszol? Mert szégyellem magam. Miért szégyelled magad? Mert iszom.”

Gyakoribb azonban, hogy a szenvedők bajuk kiváltó okát mások magatartásában, közvetlen cselekedetükben, vagy éppen mulasztásukban vélik fölfedezni. Ha sikerül a szenvedésükért felelőssé tehető, megfelelő bűnbakot találni, akkor minden indulatukat és fájdalmukat a kiszemelt áldozatra öntik ki. Nem ritkán Isten is szerepel a fő felelősök között. Az Isten létét tagadók az ártatlanok, a gyermekek szenvedésében és a saját bajukban Isten nemlétének megdönthetetlen bizonyítékát látják. Úgy gondolják, hogy a világban megnyilvánuló abszurdítások összeegyeztethetetlenek egy jó Isten létével.

A vallásos emberek ezzel szemben Istent vádolhatják, hogy „miért éppen engem ver meg, vagy fenyít az Isten, amikor nálam nagyobb bűnösök is vannak”, vagy „miért nem gyógyít, segít meg, tesz csodát velem a Mindenható, amikor megtehetné, és másokkal történnek is csodák, velem meg nem”.

A szenvedéssel kapcsolatban létezik egy, a fentiekkel éppen ellentétes magatartás is. Akkor fordul elő, amikor valaki állandóan csak a saját bajával, szenvedésével foglalkozik. Ilyenek azok az emberek, akiknek fő témájuk a saját kórtörténetük és gyógyszereik, ilyen-olyan terápiáik és kórházi kezeléseik. A szeretet utáni vágyukat a hosszú évek, esetleg évtizedek óta tartó, „kivételesen súlyos” betegségük miatti figyelem és sajnálat kicsikarásával remélik elérni. Életük csupa panasz, tele vannak önsajnálattal, saját vélt vagy valós szenvedéseik, betegségeik és frusztrációik körül forog az egész életük, és ezzel terhelik hozzátartozóik, ismerőseik életét is. Ezzel azonban többnyire épp az ellenkező hatást érik el. Panaszáradatuk kimeríti az őket hallgatókat, nem beszélgetni akarnak, csak beszélni. Monológot folytatnak, szinte soha nem kérdeznek, negatív gondolkodásuk az egészséges lelkiületűekben eleinte ellenérzést, majd ellenszenvet ébreszt, aztán többnyire menekülési reakciót vált ki. A szenvedésre rögzülő, azt szinte betegesen felmagasztaló és általa mások részvételét kolduló függőség sem segít tehát.

Az elkerülhetetlen szenvedéssel szembe kell nézni, azt el kell viselni és túl kell esni rajta, menekülés és önsajnálat nélkül. Egy bölcs német mondás szerint „a legfájdalmasabb óra is csak hatvan percig tart”. Ez az egyetlen bátor és valódi megoldás, ami az elkerülhetetlen rosszat a minimális szinten tartja, figyelmünket a lehető legkisebb mértékben rögzíti a szenvedésre, és a környezetünk együttérzési képességét és türelmét sem terheli a valóban szükséges mértéken túl.

Elméletben persze minden biztonnyal belátjuk ennek az igazságát, de sikerülhet-e és miként ezt a gyakorlatba is átültetni? A mondás sem véletlenül fogalmaz humoros iróniával: „a szenvedést mindenki bírja, csak az nem, aki szenved”.

**Isten jelenléte
és a szenvedő ember
figyelme**

Vannak teológusok, akik azt mondják, hogy a szenvedő emberhez közelebb van az Isten. Ezért a szenvedőnek nem azt kell mondani, hogy szedd össze magad, te próbálj kezdeni magaddal valamit, hanem figyelj az Istenre, aki kegyelmével most különösen is közel van hozzád.

Meglátásom szerint ez az elgondolás csak részben igaz. Főképpen azért, mert nem értem, hogy az éppen nem szenvedő embertől miért lenne távolabb Isten örökkévaló és fokozhatatlan intenzitású szeretete. Sokkal inkább az ember figyelme változik meg a szenvedésben. A megsebzett ember érzékenyebbé, kiszolgáltatottabbá válik. Magabiztossága megfogyatkozik, gondjai átrendeződnek, ami eddig fontos volt, jelentéktelenné válhat, s amit eddig észre sem vett, az nélkülözhetelenné lehet. Ebben a fájdalmakkal és veszteségekkel járó folyamatban közelebb kerülhet ahhoz az Istenhez, aki mindig is közel van

hozzánk, közelebb, mint mi saját magunkhoz. A szenvedésben a magvető példázatának tövisei, „*a világi gondok, a csalóka gazdagság és más dolgok kívánsága*” (Mt 4,19), amelyek általában elvonják az ember figyelmét az Isten jelenlététől, veszíthetnek erejükből. Ehelyett bizonyosan az ember testi vagy lelki szenvedései válnak tövisekké, amelyek elviselése Isten nélkül sokkal nehezebb, vagy egyenesen lehetetlen. Ebben a helyzetben szólít meg bennünket Szent Pál apostol tapasztalata, aki vallomása szerint azért kapta testébe a tövist, a Sátán angyalát, hogy a kinyilatkoztatások nagyszerűsége önhitté ne tegye. Háromszori kérésére sem szabadul meg ettől. A gyengeség és a kegyelem erőterében lebegő ígéretet kap vigaszul: „*elég neked az én kegyelmem, mert az erő az erőtlenségben lesz nyilvánvalóvá*” (2Kor 12,9).

**Az irgalmasság
megtapasztalásának
lehetősége
a szenvedésben**

Az isteni irgalmasság megtapasztalása a szenvedésben tehát nem szükségszerű és nem magától értődő. Ez azonban nem jelenti azt, hogy ne lenne lehetséges. Egy orvos-diakónustól hallottam a következő, megvilágító erejű történetet, két özvegyasszonyról. Az egyik fájdalmában Istent vádolta az elszenvedett veszteségért. Kétségbeesve szitkozódott, keserűen és dühösen vonta kérdőre az Istent, hogy miért engedte meg azt, hogy az ő férje meghaljon. A másik özvegy a gyász fájdalmát méltósággal viselve csendesen így vallott: elvesztettem a drága férjem, nekem már csak a Jóisten maradt. A két özvegyasszony ugyanazt a veszteséget, gyászt és fájdalmat élte át, hozzáállásuk mégis teljesen ellentétesnek mutatkozott.

A két asszony történetével párhuzamba állítható a Jézussal együtt megfeszített két lator magatartása is. Lukács beszámolója szerint az egyikük a gúnyolódó főemberekhez és katonákhoz kapcsolódva „szidalmazza” Jézust: „*Nem a Krisztus vagy te? Szabadítsd hát meg magadat és minket is!*” (Lk 23,39). A mondottakat önmagában talán nem is érezzük szidalmazásnak. A lator hangneme lehetett ellenséges vagy megvető? A szövegből inkább az derül ki, hogy egy ravasz bűnöző hogyan próbálja Krisztust provokálni, és a hit logikáját eszközként használva saját elgondolása szerint menteni az irháját. A másik lator azonban „megróttá” az előtte szólót. Szavai meglepően őszinték, istenfélelemről, büntetése jogosságának beismeréséről és Jézus ártatlanságáról szólnak. Vallomását gyönyörű fohásza koronázza meg: „*Jézus, emlékezzél meg rólam, mikor eljössz országodba*” (Lk 23,42).

¹Vö. Pilinszky János: *A jobbik lator* (Új Ember, 1967. március 26.), in uő: *Publicisztikai írások*. Osiris, Budapest, 1999, 508–509.

Pilinszky költői figyelmét különösen is megragadta ez a jelenet.¹ A heideggeri „halálba hanyatló” emberi lét diagnózisát alkalmazza és gondolja tovább. Halálos létünkhöz kétféle hozzáállás lehetséges. A költői többesbe menekülő, elhibázott felszínesség, hogy „*meghalunk*”, vagy a személyesség döbbenete, az „*én meghalok*” drámai komolyságában. Ez a válaszút igaz nemcsak a halál, hanem a hit és a szeretet vonatkozásában is. Különbség van „*a hit*” és az „*én saját hitem*”, valamint „*a szeretet*” és az „*én megélt szeretetem*” között. Pilinszky intuíciója szerint a jobb lator élete utolsó pillanataiban ez a mindent átható katarzis valósul meg: agóniája közben ez a bű-

²Vö. Pilinszky János:
A szent lator című vers és
a hozzá fűzött kommentár,
in Kuklay Antal:
A kráter peremén.
Gondolatok és szemelvé-
nyek Pilinszky János
verseihez. Open Art,
Budapest, 2005⁴, 99–100.

**Isten ellen vagy
Istennel a szenvedés
megszüntetéséért**

nőző Jézusra tekint és korábbi, ki tudja, milyen életéből átlép a „valódi lét” tartományába. Egyszerre valósul meg benne a felismerő és bízó hit, a személyes szeretet és az elfogadott saját halál fokozhatatlan realitása. Az agóniája közben másra is figyelni tudó Jézus nemcsak azt ígéri meg neki nyomatékosan, hogy „még ma” együtt lesznek irgalmas Atyja országában, hanem mivel felülmúlhatatlan szeretetéből érte is életét adja, így szavak nélkül is barátjává fogadja, s az üdvösség biztos ígéretével „szentté avatja” ezt az embert.²

A szenvedéstől való menekülés, önvád vagy bűnbakkeresés, a szenvedésben való tetszelgés tévútjai után láttuk azt, hogy a szenvedések elviselése, a velük való megküzdés során Isten jelenléte mekkora erőt, vigaszt nyújthat annak, aki képes ebben a helyzetben Isten felé fordulni, benne bízni, tőle segítséget, erőt és üdvösséget kérni.

Az ember örök próbálkozása az is, hogy megpróbálja csökkenteni vagy megszüntetni a szenvedést. Ha pedig erre nincs lehetősége, akkor legalább próbál valamiféle értelmet találni benne vagy értelmet adni a szenvedésnek, a küzdelemnek. A felvilágosodásig az Istennel együtt küzdők voltak többségben, azóta az Isten nélkül próbálkozókra is számos példa van. Az Isten nélküli intellektuális próbálkozások a valláskritikák útjai. Többen gondolták azt, hogy Isten nélkül az emberi elidegenedés megszüntethető, a gazdasági jólét, a szabadság és a boldogság mértéke sokkal jobban növelhető. Feuerbach, Marx, Nietzsche, Sartre és Freud eszmái ezek. Az eszmékből aztán politikai gyakorlat lett, ami sokszor még tovább torzított ezeken a nézeteken. Következményeik röviden úgy foglalható össze, hogy az Istenről elfeledkező ember vagy rendszer előbb-utóbb az emberről is elfeledkezik. A huszadik század istentelen diktatúrái az emberiség történelmének legembertelenebb korszakai is lettek egyben. Amikor ugyanis az emberi méltóságot csak a diktatórikusan uralkodó ideológia, párt vagy eszmeáramlat garantálta, akkor a nem preferált fajhoz, párthoz vagy osztályhoz tartozók nemcsak másodrendű polgárokká vagy megtűrt emberekké lettek, hanem vagyonuktól, jogaiktól, szabadságuktól, sőt életüktől is megfosztható, vagy egyenesen kiirtandó ellenségekké váltak.

Alapvetően más az Istennel a szenvedésben értelmet kereső és Isten által a szenvedésnek értelmet adó út. A hívő tapasztalat költői megfogalmazásának emblematikus példáit találjuk Tóth Árpád két versében. A *Szeretnék átölelni* című vers a szenvedés embert nemesítő és alázatossá tevő dimenziójáról vall: „*Szeretnék átölelni ma egy embert, / Ki olyan árva s vágyak özvegye, / Mint jómagam (...) Kit nemessé emelt a föld porából / Sok ritka szenvedés, de nem kevély / Kitűnni a törpék sekély sorából, / És címere egy hervadt falevél, / Ha kővel dobták, szívét dobtá vissza, / Ha szívvel dobták, halkán énekelt...*” Az *Isten oltó-kése* című versében a költő a másoknál kevésbé szerencsés, fájdalmat sem nélkülöző életet is elfogadja az Úr kezéből, mint aki tudja, hogy vannak más sorstársai is. Nemcsak mosolyog az ostoba lázadók dühén és hiúságán,

hanem meg van győződve arról, hogy élete Isten kezében van: „Tudom és érzem, hogy szeretsz: / Próbáid áldott oltó-kése bennem / Téged szolgál, mert míg szívembe metsz, / Új szépséget teremni sebez engem. // Összeszorítom ajkam, ha nehéz / A kín, mert tudom, tied az én harcom, / És győztes távolokba néz / Könnyekkel szépült, orcád-fényű arcom.”

A költői üzenet eredetisége nem az, hogy a szenvedést próbatételként fogja fel, hanem hogy az új szépség ígértét hordozó sebesülésben Isten egyszerre sebző és harcostárs. A szenvedés könnyei által tisztuló, szépülő istenképiség kínjait pedig a biztos győzelem reményében viselheti.

A szenvedésben tehát ugyan nem szükségszerű, de lehetséges Isten irgalmának megtapasztalása. Az egyik özvegyasszony, az egyik lator, és a költő számára is a szenvedés Isten minden körülmények között irgalmas szeretetének kiváltságos helyévé vált.

Jézushoz hasonlóan szenvedni

³Karl-Heinz Menke: *Krisztus a létezés értelme. Krisztológia a relativizmus korában.* (Ford. Hankovszky Tamás.) Paulus Hungarus – Kairosz, Budapest, 2002, 174–175.

Karl-Heinz Menke krisztológiájának³ Krisztus és a keresztény ember szenvedésével kapcsolatban van egy jelentős távlatot nyitó felismerése: a „képviselő szenvedés” elmélete. A korábbi teológiai irodalom Jézus helyettesítő szenvedéséről beszél. Ez a kifejezés azonban azt sugallja, mintha a keresztény embernek Jézus óta már semmit sem kellene szenvednie, hiszen Krisztus nemcsak értünk, hanem helyettünk is szenvedett. Életünk szenvedéseinek evidenciája azonban egyértelműen ennek az elméletnek a pontosítása után kiált.

Menke a képviselő szenvedést a gyám intézményével állítja el-lentétbe. A gyám a kiskorú helyébe lép. Az értünk és a képviselő-tünkben szenvedő Krisztusról azt mondhatjuk, hogy Krisztus szenvedésével és kereszthalálával valóban megváltott bennünket, de nem szabadított meg a személyes testi és lelki szenvedés minden formájától. Ezekben az ő szenvedése példa és erőforrás számunkra, hogy Krisztust követve úgy tudjunk majd szenvedni és a többiekkel szolidárisak lenni, ahogy azt ő tette.

Fordítsuk most figyelmünket Jézus földi életének végső állomásaira, és szemléljük azt, hogy miként tárul fel szenvedésének, halálának és feltámadásának húsvéti titka.

Jézus szenvedésének első mozzanata imája a getszemáni kertben. Ebben azt kéri, hogy „Abba, Atyám! Minden lehetséges neked. Vedd el tőlem ezt a kelyhet. De ne az legyen, amit én akarok, hanem amit te” (Mk 14,36). Jézus nem keresi tehát a szenvedést, mégis fontosabb számára az Atya akarata. Passiója második eleme, hogy nem viszonzza a rá-galmakat, gúnyolódásokat, sértéseket, végül a keresztre feszítés gyalázatos gaztettét sem, sőt imádkozik bántalmazóiért és gyilkosaiért: „Atyám! Bocsáss meg nekik, mert nem tudják, mit cselekszenek” (Lk 23,34). A krisztusi szenvedéstörténet harmadik sajátossága, hogy a keresztre feszítve sem csak magára figyel, hanem meghallja és meghallgatja a jobb lator kérését és üdvösséget ígér neki (Lk 23,43). Édesanyjáról és szeretett tanítványáról, benne pedig minden későbbi tanítványáról is gondoskodik, mikor egymásra bizza őket (Jn 19,26–27). A negyedik

**Jézus mondatának
lehetséges értelmezései**

üzenete, hogy a 22. zsoltár első sorát hangosan imádkozza: „Istenem, Istenem, miért hagytál el engem?” Ennek kétféle értelmezése lehetséges. A szó szerinti, az Atyától való elhagyatottság megélése, aminek jelentős teológiai irodalma is van. Eszerint az Istent elhagyó emberiség bűneinek magától beálló büntetése éppen az Istentől való elhagyatottság átélése. A kereszten ezt szenvedni el értünk a bűntelen Jézus. Ez a bűnöket világosan elítélő, de a bűnösöket mindig megtérésre hívó szeretetének a végső állomása. Így lesz a megfeszített Jézus az Istentől való távolság iszonyú magányának abszurd helyzetében is Isten megbocsátó és feltétlen szeretetének tanúja és hírnöke.

Jézus mondatának azonban lehetséges egy másik értelmezése is. Egy zsoltár első versének idézése ugyanis a rabbinikus hagyomány szerint az egész zsoltár helyett áll. Jézus a kereszten haldokolva a 22. zsoltárt imádkozta, kinszenvedése a zsoltár egészének megélése volt. Az ima folyamata ugyan valóban végigjárja az Istentől való elhagyatottság, az emberi nyomorúság és kiszolgáltatottság minden regiszterét, de aztán átvált a kérés, a remény, az Istent dicsőítő bizalom és a rendíthetetlen hit megfogalmazásába: „Hadd hirdessem testvéreimnek nevedet, / a gyülekezetben hadd dicsérjelek” (22,23). „Észbe kap és megtér az Úrhoz a föld minden határa” (22,28a). „Neki él majd a lelkem, / Neki szolgálnak majd utódaim. / Az Úrról beszélnek az eljövendő nemzedéknek, / és az ő igazságát fogják hirdetni a születendő népnek: »Így cselekedett az Úr!«” (22,31–32). Van olyan magyarázat, amely szerint János evangéliumában Jézus utolsó szava, a „Beteljesedett!” (Jn 19,30), a 22. zsoltárnak az imént idézett utolsó mondatát összegzi. Márktól és Mátétól eltérően a későbbi János-evangélium a zsoltár befejező mondatát összefoglaló, az egész zsoltár értelmét összegző üzenetével ki akarta zárni azt a félreértést, hogy Jézus kétségbeesve halt volna meg a kereszten. A haldokló Jézus Istenre hagyatkozó magatartását Lukács evangélista is az „Atyám, kezedbe ajánlom lelkemet!” (23,46) kiáltással összegzi.⁴

A kétféle értelmezés által egymást kiegészítő távlatokban tárul fel a kereszten értünk szeretetből meghaló Megváltó titka, az egy személyben valóságos Isten és valóságos ember Jézus Krisztus végtelen misztériuma.

Jézus megváltó és képviselő szenvedése a keresztyén szenvedés paradigmáját bemutató magatartásminta is egyben. Őt követve kérhetjük, hogy ha lehetséges, ne kelljen kiinnunk a szenvedés kelyhét, de legyen meg az Atya akarata. Krisztushoz hasonlóan nekünk sem lenne szabad rosszal viszonzni a rosszat, hanem inkább jóval kelletlene túllépni azon. Saját szenvedésünk közepette is meg kellene őriznünk az érzékenységet mások bajai iránt is. Hiszen olykor éppen a felebarát gondjának enyhítése gyógyítja a saját fájdalmunkat. Ez a figyelem képesíthet bennünket arra is, hogy észrevegyük a szenvedésünkben velünk törődőeket is, és hogy így szeretetünket, hálánkat valamiképp kifejezzük irányukban.

Ha így fogadjuk és viseljük a szenvedést, akkor ebben Isten irgalmát is megtapasztalhatjuk és az Ő irgalmasságának követeivé is

⁴Vö. Erich Fromm: *Ihr werdet sein wie Gott*. Rowohlt, Rheinbek bei Hamburg, 1980, 185–189.

válhatunk. Szent Pál apostol vallomásához kapcsolódva mi is elmondhatjuk: „Testemben kiegészíttem azt, ami Krisztus szenvedéséből hiányzik az egyház javára” (Kol 1,24).

A szenvedés a feltámadás felől

⁵Vö. Pilinszky János: *Tamás a kételkedő* (Új Ember, 1961. december 24.), in uő: *Publicisztikai írások*, i. m. 205–206.

Pilinszky Tamás a *kételkedő* című írásának⁵ záróakkordja a feltámadott Krisztus megjelenésének minden szorongató kételyt feloldó evidenciájáról vall. „Jézus Tamás kételyére nem közvetlenül felel. Sebesült oldalát nyújtja a feltámadásban kétkedőnek: szenvedése, szeretete, odaadása realitásával válaszol. Mint ahogy a világot is halálig való szeretetével kívánta megváltani. Mert hol az a kételkedő szív, mely a szeretetből érte vállalt szenvedés és halál ténye és ereje elől kitérne? Igen, csakis ennek a halálos sebnek a mélyén érinthette meg Tamás — s érinthetjük csak meg valamennyien — kételyeinken túl a Szeretet örökkévalóságát.”

Pilinszkynél a tény és a realitás a valóság két dimenzióját jelenti. A tények az empirikus tapasztalás világához tartoznak, a realitás az ezt messze felülmúló és megalapozó szubtilis, mégis igazán érvényes léte tárja fel. Tamás tapasztalata az érte szenvedő, őt szerető és érte is életét adó Krisztus realitásával és tényével egyszerre találkozik.

Az Isten irgalmasságának a feltámadás által igazolt ténye és realitása az, amely nemcsak elviselhetővé teszi az elviselhetetlent, és elfogadhatóvá az elfogadhatatlant, hanem már most győzelmet aratott a szenvedés és a halál felett. Onnan nyújtja felénk a kezét, ahol nincs fájdalom, sem aggodás, sem sóhaj, de végtelen élet. Ezt ígéri: „*Letöröl a szemünkről minden könnyet. Nem lesz többé halál, sem gyász, sem jajgatás, sem fáradtság, mert az elsők elmúltak*” (vö. Jel 21,4).

A VIGILIA KIADÓ AJÁNLATA

WALTER KASPER BÍBOROS

Ferenc pápa – A gyengédség és szeretet forradalma

Megválasztása óta Ferenc pápa a világ érdeklődésének középpontjában áll. Magyar nyelven is tucatnyi könyv jelent meg már róla, többségük azonban megreked az életrajzi adatoknál. Walter Kasper könyve azt a teológiai háttérrel tárja fel, amely meghatározza a pápa gondolatvilágát. Mindkettőjük meghatározó üzenete Isten irgalmasságának teológiája, Szent II. János Pál nyomdokain járva. A könyvnek különös aktualitást ad, hogy Ferenc pápa az új esztendő az irgalmasság rendkívüli szentévének nyilvánította, amely 2015 decemberével vette kezdetét. Ára: 1.840 Ft

Megvásárolható vagy megrendelhető a Vigilia Kiadóhivatalban és a honlapunkon:

1052 Budapest, Piarista köz 1. IV. em. 420.

Telefon: 36-1-317-7246; 36-1-486-4443; Fax: 36-1-486-4444;

E-mail: vigilia@vigilia.hu; Honlap: www.vigilia.hu